

A zabla!

Hol, mikor, miért és egyáltalán szükséges-e?

Kell-e egyáltalán zablát használnunk? A válasz erre a kérdésre egyszerű: Nem! Viszont, ha a kérdést úgy tesszük fel, hogy van-e olyan szint, amikor, ha akarjuk, akkor használhatjuk? Erre a válasz már igen lenne.

Szükségesség a Kell - el szemben

A két szó közötti különbség pont akkor, amellyel rávilágíthatunk a zablák használatának egyáltalánjára. Kell-e zabla a ló szájába, hogy lovunkat azzal kontroláljuk vagy pedig egy bizonyos szint fölött szükségessé válik-e, hogy segítségével javítsuk és finomítsuk kettőnk közötti kommunikációt? Hatalmas különbség van a két szó között.

A zabla használata komolyan kihathat lovunkkal eltöltött óráink kellemességére attól függően, hogy lovunk kontrolálására, megfékezésére vagy kommunikációra használjuk azt. Amennyiben hobbi, terep, egyéb kikapcsolódási lovaglásról van szó heti egy vagy néhány alkalommal akkor sohasem lesz szükség zablát használni! Amennyiben aktívan, sportszerűen lovagol valaki, akkor szükség lesz a zabla használatára, amelynek segítségével folyamatosan nehezedő kihívások elé állítva lovunkat és magunkat finomíthatjuk és tökéletesíthetjük kettőnk teljesítményét. E nélkül lovunk számára a munka egy idő után unalmassá válna. Olyan, mintha egy gyereket egészen serdülő koráig az óvodában tartanánk. Természetesen nem azért nem lesz unott, mert a zablával annyit játszunk a szájában, hogy az elfoglalja őt!)

A zablákat az emberek többsége számára misztikus homály fedi. A legáltalánosabb tévhit az, hogy minél nagyobb a probléma lovunkkal, minél rosszabban viselkedik, annál nagyobb zablát kell használnunk. Ezzel szemben én azt tanítom a diákjaimnak, hogy miért és hogyan nem kell egyáltalán zablát használni lovunk kontrolálásához! Ennek az eredménye az emberekre csodaként hat, lovaik pedig megkönnyebbüléssel élik át és fellélegeznek. Teljes programom azt a célt szolgálja, hogy megosszam tudásom és a módszert, amelynek segítségével valódi lovas emberré válhatnak az emberek lovaik körül. Az igazi lovas ember fél ló és fél ember. Amikor ez egyé válik, akkor a lovasember képes független üléssel lovagolni és olyan kezei lesznek, amelyek lassan záródnak és gyorsan nyílnak, egyben képes lesz lovának megtanítani, hogyan küzdheti le természetes ellenállási reflexét. Ameddig az említett képességeket nem tökéletesítjük magunkban addig bármilyen zabla, lovaink szájába helyezése a legrosszabb dolgot eredményezné.

Fiatal koromban, amikor lóképzővé szerettem volna válni, a méncsikókat mind csuklós csikó zablával kezdtem el lovagolni. Úgy gondoltam, hogy ez a legfontosabb dolog, amihez szoktatni kell őket, még azelőtt, ami előtt engem elfogadnának, vagy megtanulhatták volna, hogyan kövessék az érzést vagy engedjenek mindenféle nyomásra, test szerte. Aztán rá kellett jöjjek, hogy a test egyik legérzékenyebb részével játszom, azelőtt mielőtt azt előkészítettem volna arra. A test két legérzékenyebb pontja a száj és a végbél illetve a nemi szervek tájéka. Ha nem hisznek nekem, próbáljanak zablát tenni a ló farokrépája alá. A szája, pedig egyértelműen egy hihetetlenül érzékeny testtáj.

Most megpróbálom a ló szemszögéből beállítani a helyzetet. Azt kérdezem magamtól, hogy lovam lelkileg, érzelmileg és fizikailag készen áll-e a kommunikáció egy olyan finom módjára, amit már zablával kell végrehajtani? Ennek eredményeképpen az alábbi sorrend alapján, mint egymást követő és egymásra épülő lépcsőfokok kezdtem el lovaim alapkiképzését:

1. Fogadja el az embert
2. Fogadja el a nyeret
3. Fogadja el a lovat
4. Fogadja el a zablát

Nagyon fontos, hogy a sorrendet ne változtassuk meg és mindegyik szinten, elég időt töltsünk el az alaposság érdekében.

A zabla feladata

Mi is a zabla feladata? Az emberek többségének egyszerűen a féket jelenti! Ha a „fékek” nem működnek akkor elmennek a lovasboltba és vesznek egy másikat. Többnyire hosszabb erőkarral, vékonyabb vagy csavart szájrésszel. Bármilyet ami – legalább is úgy gondolják – képes végérvényes megoldást nyújtani, egyben megállítja lovukat. A problémás lovak esetében sajnálatos módon az edzők leggyakoribb javaslata, hogy: „Be kell szerezni egy élesebb vagy nagyobb zablát!”

Azon emberek számára, akik lovasemberként gondolkoznak a zabla nem jelent mást, mint kommunikációs eszközt. A zabla valódi feladata, hogy könnyeden egy finom üzenetet küldjünk a test egyik legérzékenyebb részéhez, amely egy készséges reakció eredménye érdekében. Azok, akik nem ismerik, nem tudnak a lovak viselkedéséről semmit azok számára szimplán féket jelent a zabla. Éppen ebből kifolyólag folyamatosan újabb erőátviteli, erőszakszervezeti eszközöket kell kitalálniuk új zablák formájában. Ezek az eszközök általában még kontrolálatlanabbá teszik a lovakat, amely miatt a lovaglás egésze válik veszélyesebbé.

Most nézzünk meg különböző zablákat, amelyeket két kategóriába sorolok:

1. Kommunikációs eszközök,
2. Kínzó eszközök

1. Kommunikációs eszközök, zablák:

Csikó zablák (pálca nélkül)

- Egyszerű, középen csuklós csikó zabla
- Karikás, olajbogyós vagy „D” csikó zablák

Feszítők

- Texasi
- Kaliforniai
- Angol
- Német

2. Kínzó eszközök

- 20 cm vagy annál hosszabb szárú feszítő karral ellátott zablák vagy hackamore
- Hosszú feszítőszárral ellátott csikózabla
- Rövid feszítőszárral ellátott csikózabla
- Argentín csikó zabla
- Csavart, drót csikó zabla

- Mosolygó
- Öszvér zabla
- Dupla csikó zabla
- Springsteen zabla
- Láncos zabla
- Chileno
- Pók zabla
- Ollós zabla

Röviden megfogalmazva minden zablát Kínzó eszköznek minősíthetünk, amelyik éllel ellátott, csavart, többszörösen csuklós, aszimmetrikus vagy túl vékony szájrészű illetve az orr-rész vagy a feszítő szárok láncsal vannak ellátva, vagy bármi amely a felsoroltak kombinációja vagy rosszabb. A Kínzó eszközt a legjobban úgy lehet felismerni, ha ránézve a gyártója gondolatmenetét próbáljuk követni. Aki nagy valószínűség szerint úgy gondolkozott, hogy: „Hmm, aha! Na majd ettől biztos megcsinálja, amit kérnek tőle!” Továbbá észrevehető a két lista közötti hosszúságbeli különbség is. Annyira kevés azon zablák száma napjainkban, amelyek képesek a megfelelő kommunikációra. Néhányan azt próbálják bizonygatni, hogy ők képesek kommunikálni a felsorolt Kínzó zablákkal is! Naná, egyet kommunikálnak a lóval, hogy álljon meg!

Erősebben használni egy élesebb, nagyobb zablát nem jelent megoldást. Idővel a ló erősebb, tompább és okosabb lesz. Kényelme és menekülési ösztöne által hajtva úgy is kitalálja a módját annak, hogyan bújjon ki adott Kínzó eszköz hatása alól. Mi történik, ha már nincs erősebb zabla?

Én azt gondolom, illetve hiszem, hogy a lovasok többsége inkább kedves, mint durva. Szerintem egy ilyen típusú ember csak félelemből tesz erősebb, durvább zablát lóva szájába. Hiszen ki is akarna egy elrohanó, menekülő ló hátán ülni?! És amennyiben valaki csak a zabla használatával tanulta meg lovát megállítani, rövidíteni (lelassítani) vagy elfordítani akkor tényleg logikus erősebb zablára váltani, ha az adott már éppen nem működik. Az embereknek viszont inkább nagyobb tudásra, mintsem nagyobb zablára lenne szükségük!

Nagyobb tudás, több érzéket, nagyobb biztonságot jelent

Az ember egy mechanikusan gondolkozó típusú lény. Ha nem tud könnyen letekerni egy anyacsavart, akkor egy nagyobb erőkarú villáskulcsot keres. Ugyanezt a gondolkodást alkalmazza a lovakra is. Ha a ló nem csinál meg valamit neki, akkor nagyobb erőkarú eszközt használ, hogy megtegye azt. Amikor viszont már a legnagyobb erőkar sem működik akkor a ló általában túl veszélyessé válik – legalább is azzá nyilvánítják, mert azzá tették – és néha kiirtásra kerül. Annak érdekében, hogy ennek elejét vegyük, úgy kell csak gondolkoznunk, mint a lovak és nem úgy, mint az emberek.

A lovak félelemből és/vagy fájdalomból rohannak el, vagy bakolnak. Az egész az agyban kezdődik, ahonnan a testen keresztül eljut a lábakig. Amikor a ló ennyire rémült és így viselkedik akkor a lovas már egy menekülő lovon ül. És többnyire ilyenkor már teljesen mindegy, hogy milyen zabla van a ló szájában úgy is elrohan lovasával. Láttam már olyan lovakat fejükkel mellső lábaik között vagy minden eszköz alkalmazása ellenére fejüket az égben tartva elrohanni lovasaikkal, amelyeken nagy feszítőszárú zablák, martingál, kikötőszár és orr lecsatolók voltak. Amikor egy menekülő állatfaj olyan lelki állapotba kerül, amikor úgy érzi, hogy neki meg kell menteni az életét, akkor mindenben keresztül rohan, fájdalom ide vagy oda!

Csak a megfelelő tudás képes kontrolálni a lovak érzelmeit. Ezt a tudást szeretném megosztani mindenkivel, hogy az embereknek fejében megszűnjön a nagyobb zabla gondolkodásmód. Én a nagyobb tudás hozzáállást preferálom!

(Egy idevágó idézettel szeretnék rávilágítani arra a tényre, hogy Parelli abszolút a klasszikus lovaglási irányelvek ajtaját döngeti gondolkodásmódjával. Már, ha Gróf Erdődy Pálffy Zsigmond, a bécsi cs. és k. lovaglótanárképző intézet v. tanára által írt – A lovaglás vezérfonala: Tanácsok gondolkodó lovasoknak! című könyvét klasszikusnak mondhatjuk. Azt hiszem, hogy a könyv klasszikusságát senki sem vonhatja kétségbe.. Ráadásul a téma, ahogy akkor, ma is legalább annyira időszerű...sajnos! Szükség szerint a cikk további részét is tarkítom klasszikus művek odavágó részleteivel.

...” Évekkel ezelőtt láttam egy lovat, melyet minden alkalommal változó, kevéssé irigylésreméltó lovasa hat száron vezetett. A feszítőszárak rendesek voltak, a csikószárak martingálon vezettek át, míg a harmadik pár szár a kényszerkötőfék orrszíjától vezetett a lovas kezébe. Mivel több hely a ló fején nem volt, több szárat a legjobb akarat mellett sem lehetett alkalmazni. Ez a meg nem szelídített orosz lán a sok szár ellenére – vagy talán éppen ezért, - többnyire a két hátulsó lábán sétált ide-oda és csak ritkán volt arra kapható, hogy az ugrópályára lépjen. Egy ízben azonban mégis az ugrópályára tudták hozni, mikor is tartás nélkül rohant át az akadályokon és a hat szár ellenére sem engedte magát sem az ütemben (ma irama), sem az irány megváltoztatásában befolyásoltatni. Jelen volt lovas barátaimmal azt a benyomást nyertük, hogy ugyanazt az eredményt egyszerű csikószárral is el lehetett volna érni. Ennek a sok műszernek a legkisebb hatását sem észleltük.

Ilyen elrontott lovak nyilvános mérkőzésekre nem valók, mert az ország lovasainak a tekintélyét ássák alá.”...)

Oldalirányú hajlékonyság, hajlítás/Függőleges hajlékonyság, hajlítás

A legjobb és legkönnyebb módja lovunk megállításának, ha hosszirányban, jobbra és balra képesek vagyunk őt meghajlítani! Ez annyit tesz, hogy egy szár használata mellett képes vagy bármely oldalra meghajlítani lovadat és megszagoltatni vele a cipőd orrát. Ez egy elég kiszolgáltatott pozíció a ló számára, mert tudja, hogy így nem rohanhat el. Mozgása teljes kontrol alatt van.

A hossz vagy oldalirányú hajlítást legelőször puha vékony kötélből készült kötőfékkel kezdjük. Amennyiben a ló nyomást gyakorol a kötőfékre akkor azt jobban érzi, viszont sokkal könnyebb, szinte észre sem veszi, ha nincs nyomás rajta. Nem szabad csodálkozni, ha legelőször ellenállásba ütközünk, amikor lovunkat erre elkezdjük tanítani. Fontos, hogy Tanítás legyen és nem egyéb! Ne vegyük rá erőszakkal lovunkat arra, hogy megfeleljen. Lépésről lépésre tanítsuk lovunkat. Olyan kézzel, amelynek ujjai egyenként csukódnak és engedjünk olyan gyorsan amilyen gyorsan lehet, amikor az orra a kívánt helyre el ér. Aztán megtaníthatjuk neki, hogy egyre tovább és tovább tartsa ezt a pozíciót. Először állóhelyben tanítsuk ezt számára. Majd elkezdhetjük megállítani őt ezzel a módszerrel először lépésből, majd ügetésből, legvégül pedig vágatból.

Korábban tanult Normál lovaglási módszerből túl gyorsan váltani Természetesre veszélyes lehet. Ezért diákjainknak és lovaiknak először a földről tanítjuk meg a hét játékot.

(...”Ajánlatos először a fiatal lovat a belső hátulsó láb átléptetésével – eleinte lovas nélkül – a földről megbarátkoztatni. Ha a lovas a bal hátsó lábát akarja átléptetni: álljon fel szembe és és valamivel balra a lótól és bal kezével a bal szárat, közel a zablakarikához, úgy fogja meg, hogy a szárat vezető kéz mellmagasságba jusson. A jobb kéz úgy tartsa a lovagló vesszőt, hogy annak vékonyabb végével, mérsékelten nyújtott karral könnyen elérhessük a ló testének azt a részét, amelyre lovas alatt majd a bal combnak kell hatnia. Eleinte a gyenge, de szükség szerint erősödő vesszősegítségekkel a lovat a hátulsó lábaival való oldalazásra bírjuk. A mozgást a bal hátulsó láb kezdi, és pedig: a jobb hátulsó láb előtt részsút jobbra előre lép, majd a jobb hátulsó láb követi.”...Részlet A Lovaglás Vezérfonala c. műből -Gróf Erdődy Pálffy Zsigmond)

Miután a földön már képesek lovaikat oldalirányba teljes könnyedséggel meghajlítani, azután csinálják csak lóhátról. Lovasaim többsége úgy érzi, hogy zabla használata nélkül nagyobb kontroljuk van lovuk felett, továbbá lovaik nem tartanak fájdalomtól a szájukban. Emiatt viszont az átmenektől is kevésbé félnek. Néhány diákom, akiknek elragadós lovaik voltak, ma bárhol bármikor képesek lovaikat lovagolni, anélkül, hogy lovaik elvinnék őket. Ők a bizonyítéka annak, hogy nem nagyobb zablára, hanem nagyobb tudásra volt szükségük.

Fontos pontosan megérteni a hosszahajlítás és a függőleges hajlítás szükségét, célját és eredményét. A hosszirányú hajlítás egy a ló „motorját” kiiktató „energia vesztést” eredményező funkció, amellyel a hátsó lábakat tereljük ki megállításkor. A függőleges vagy tarkóban meghajlás, hajlítás mindkét szár használata mellett, erő és energia növekedést eredményező pozíció, azon által, hogy ezzel kapcsolatba kerülünk a ló hátsó lábaival. Amikor a ló tarkóban meghajlik, akkor a hátán keresztül a hátsó lábaiból eredően energikussá válik. Ezt az engedést, tarkó vagy függőleges hajlítást viszont nem akarjuk elérni egy még félős, fegyelmezetlen, tiszteletlen lónál! Több energiát kölcsönözni egy még ösztönösen viselkedő állatnak (lónak) butaságnak és veszélyesnek tűnik, mivel ez csak a negatív reakciókat erősíti meg és annak ad energiát. Az emberek többsége ilyenkor kerül dilemmába és végeredményképpen nagyobb, élesebb zablák vásárlásába kezd. Amikor viszont már lovunk mentálisan és fizikailag is kontrolunk alatt van akkor már szükségünk lehet a függőleges engedésre, hajlítottságra például slide stop-hoz, fokozásokhoz, magasabb szintű díjlovagló, díjugrató és terepakadály ugratási feladatok elvégzéséhez, reininghez, ropinghoz.

A hosszirányú hajlítás mindig csak egy szár használatát igényli. Egy könnyű (kötél) kötőfék és egy puha vezetősár vagy a kötél hackamore illetve csuklós csikózabla tökéletesen megfelelnek ennek a gyakorlására és elsajátítására. A feszítő zabla nem azt a célt szolgálja és tilos is oldalirányú hajlításra használni, különben komoly problémákat okozunk lovunknak.

A függőleges hajlítás két szár abszolút egyenlő mértékű használatát igényli, lehetőség szerint egy kézzel! Eredetileg pont ezért találták fel. Az volt a célja, hogy mialatt egyik kézzel vezetjük a lovat a másik kéz szabad arra, hogy mondjuk lasso-zon a lovas vagy fegyvert használjon a katona. Pont ezért alakult ki a díjlovaglásban is a 3:1-es megosztott szárvezetés, ahol a feszítők és egy csikózabla szár van az egyik kézben, a másikban pedig a másik csikózabla szár van.

Feszítő zabla használatával lovagolt lovak többsége – amelyeket én látok – nincsenek még készen annak használatára. Ezen lovak többségében még túl sok ellenállási reflex lelhető fel. Ameddig mentálisan, érzelmileg és fizikailag nem állnak készen addig nem képesek megfelelően engedni a feszítő által nyújtott különleges érzésre. Lehet, hogy egyszerűen nehezükre esik fejüket függőleges homlokvonal mentén hordani, mivel nem képesek még puhán engedni a feszítő nyomására. Mivel nem értik a helyzetet ezért komoly klausztrofóbikus érzésük alakulhat ki. Emiatt alakulhat ki, hogy egy fordulatkor a ló rossz irányba fordítja a fejét mivel nem érti a külső indirekt, támogató szár hatását. A képzetlen lovas ugyanezt a hatást tudja elérni, összezavarva lovát, amennyiben a száracat egymástól függetlenül használja. Gyakran – sajnos – szabálykönyvek ösztönzik, sürgetik a lovasokat, hogy nagykantárral lovagoljanak, mondjuk valamely programtól vagy kortól kezdődően függetlenül attól, hogy készen áll-e a páros rá.

Az, hogy lovunk 3, 5 vagy 13 éves még nem jelenti azt, hogy készen áll a feszítő zabla alkalmazására. Csak megfelelő előkészítettség után, amelyet nem lehet korhoz kötni. Lovaink előkészítettsége annyira hiányos és helytelen, – amely szerint először lovunk figyelmét, tiszteletét, kell megszerezni, reaktívvá és lendületessé kell tenni, illetve könnyen hajlíthatónak kell lennie hossz és függőleges irányba – hogy az ilyen lovakon használt zablák ne váljanak kínzó eszközökké.

A feszítő zabra alkalmazása

Habár a feszítő zabra használata nem kötelező, viszont alkalmazható, ha valakinek olyan jelegű kiemelt céljai vannak, amelynek eléréséhez már erre van szüksége. Például fokozottabb finomodás, összeszedettség vagy egyenesség elérése érdekében. Amikor lovunk részéről a Készség, Lendület és Hajlíthatóság mind rendelkezésre áll és jelen van akkor a szár szinte folyamatosan puha lesz, amely érzést a ló szája is közvetít számunkra. Ekkor biztosak lehetünk abban, hogy lovunk tisztában van a felelőségével és tudja, hogy a szárok mit jelentenek. Ezek az első jelek, amelyek arra utalnak, lehet, hogy készén állunk a feszítő alkalmazására.

Úgy gondolom, hogy durvaság feszítő zablát használni egy lovon, ami előtt ő és lovasa nem felkészültek annak használatára. A harmónia hiánya feszítő zabra használata során tízszer akkora hatást fejt ki lovunkban, mint egy csikózabra esetében. A programomban azt ajánlom lovasaimnak, hogy csak a harmadik szint teljesítését követően kezdjenek el feszítő zablát alkalmazni. Ekkorra a Készség, Lendület és Hajlíthatóság tökéletesen a helyükön vannak és a lovas is kifejlesztette a kommunikációhoz szükséges megfelelő független ülést, érzéket, időzítést és egyensúlyt.

Egy kis zabra iskola

Van egy természetes módja annak, hogy lovunk száját kialakítsuk, megfelelő érzékenységűvé tegyük. A módszer sorrendje a következő: Vékony kötél-kötőfék, Természetes (kötél) Hackamore, Csuklós csikó zabra, Bosal, Feszítő zabra (Nagy kantár)

Kötél kötőfék: ezt használjuk először a földi munkához, amelynek segítségével a Hét játékon keresztül lovaink megtanulják felelőségüket. Megtanulják, hogyan engedjenek nyomásra és miként kövessék az érzést. Ideális a hosszirányú hajlítás megtanítására.

Természetes Kötél Hackamore: Mindig evvel kezdem el lovaimat lovagolni, mivel az orrháton ez kellemes, puha érzéssel fekszik fel. Ideális az oldalirányú hajlítás lóháton történő elsajátításához illetve az Ellenállási reflex megszüntetéséhez. Amint ez utóbbi megszűnik, lovunk képes lesz elfogadni a szárat. Először az egyik szár hatását fogadtatjuk el vele, aztán pedig mindkettőt. Azt tanácsolom, hogy ne siessünk. Úgy az első mind második szinttű gyakorlataim többsége végrehajtható ezzel a felszereléssel. A Finomodás szintje (3.) csak akkor következhet, ha már Harmóniában vagyunk lovunkkal. A 2. – Harmónia - szint vége felé már elkezdhetjük a csikó zabra használatát.

Csikó zabra: Ahogyan a Természetes Kötél Hackamore esetében a Csikó zabra is elsődlegesen oldalirányú, hosszhajlítás megtanításának a célját szolgálja. Mivel mostanra már kommunikációs eszközként használjuk a zablát és nem lovunk megfékezésére, rajta keresztül sokkal finomabb reakciókat kapunk, kevesebb energia bevitelre.

A merev, egyenes szájrésű csikózabra nem megfelelő a hosszhajlítás tanítására, mivel a két oldal nem mozog függetlenül egymástól, amely kárt okozhat lovunk szájában, illetve fogaiban. Én személy szerint a nem túl vastag, nem túl vékony, rézből készült, karikás csikó zablát tartom előnyben. Úgy tapasztaltam, hogy a lovak szeretik ennek a zablának az ízét. A zabra, pedig a karika és a csuklóssága miatt könnyen alkalmazkodik a ló szájához.

A Bosal: A csikózablát követően alkalmazom a Bosal-t, mint egy átmenet a feszítő zabra vagy Hackamore között. Ehhez fonott bőrből vagy nyersbőrből készült orrészű Bosal-t használok. Itt szeretnék rávilágítani a Bosal és a Hackamore közötti különbségre, mivel gyakran

összekeverik őket. A bosal semmi másra nem utal, mint magára a bőr orrészre. Amennyiben ehhez feszítőszárak vannak csatlakoztatva akkor azt már Hackamore - nak vagy zabla nélküli kantárnak hívják. Amennyiben a Bosal használatát választja valaki akkor az eszköznek a ló orr tájékán kell fölfeküdnie, ahonnan jobban elősegítheti a függőleges hajlítást.

A Bosal hatásmechanizmusának két lényegi eleme van: 1. Enged és megkönnyebbülést, kényelmet nyújt a ló számára, amikor lovunk enged az eszköz nyomására, mivel ekkor szabadon hagyja az orrot. 2. A szárak az áll mögött, mélyen kapcsolódnak az orr-részhez ezért a kommunikáció is lejjebből történhet. Pont úgy működik, mint a feszítő, amely lehetőséget biztosít lovunknak, hogy a fejét illetve a homlok vonalát függőlegesbe hozza. Kiemelten fontos, hogy ne húzzunk a szárazon! A cél az, hogy a ló puha érzést adjon engedve a Bosal orra gyakorolt hatására. A függőleges hajlítás (engedés) és a puha érzés a képzés előrehaladottabb részében elérhető célok. Most elég csak, ha tudunk róla, hogy ilyen létezik!

A **Bosalito** kicsi Bosalt jelent. Olyan, mint a kötél Hackamore azzal a különbséggel, hogy egy feszítő zablával van kombinálva, annak érdekében, hogy szükség esetén az oldal és függőleges hajlítottság is elérhető legyen. Olyasmi, mint az angol Nagykantár. Ez az eszköz is egy fantasztikus átmenet lehet a csikózabla és a feszítő között.

A **Feszítő zabla**: Régebben a kantárról, mint eszközről csak akkor beszéltek, ha az Kaliforniai vagy Santa Barbara típusú feszítő zablákkal volt ellátva. „Felkantározott Ló” jelzővel azokat a lovakat illették, amelyek már „készek”, teljesen képzettek voltak és puha könnyedséggel lehetett őket az említett zablával lovagolni. Sajnos manapság már nem vagy teljesen más tartalommal használják ezeket a jelzőket.

Ennél a pontnál két irányba fogunk haladni. Mégpedig western és angol. Az angol lovaglási „stílus” feszítős kantározásának két alapvető típusa van: a Pelham és a nagykantár, amelyen csikó és feszítőzabla egyszerre van használva.

A **Pelham** lehet csuklós vagy egyenes zablatesttel ellátott. Mivel ennek a zablának van feszítő szára – amelynek a funkciójáról már beszéltünk – semmiképp ne használjunk csuklós változatot. A Pelham egy olyan zabla, amelyiknek együtt van a csikó és a feszítő szára. A vezetés, pedig történhet külön szárazon – szinte, mint egy nagykantár - vagy egy száron, úgy, hogy a csikó zablát és a feszítőszár végét egy bőr darabbal összekötik, amelyre a szárat csatolhatjuk. A Pelham nem egy elvetendő zabla viszont, ha már választani kell, akkor a Nagykantár sokkal megfelelőbb a célnak, mivel a csikó zabla és a feszítő funkciói szétválaszthatók.

A **Nagykantár** esetében egyszerre használunk csikó és feszítő zablát a ló szájában, amelyeket külön szárazon vezetünk. A feszítő egy egyenes testtel és feszítő szárazokkal ellátott zabla. A csikó zabla, pedig egy vékony testű csuklós, karikás zabla. Western stílus zabláit közül leginkább a korábban említett Bosalitóra hasonlít.

Western lovaglási stílusban a feszítőknek számtalan formája van. Közöttük számos nagyon hasznos darabot is találunk, amelyek ideálisak lehetnek a kiképzés megfelelő szakaszában, hozzáértő kezekben! A legjobb feszítők **Texasi** vagy **Kaliforniai** eredetűek. A Texasi feszítő zabláknak általában mindkét szára rögzített a zabla testéhez, amelyből kifolyólag az nem tud külön mozogni. A Kaliforniai eredetű feszítő zablák szárai külön-külön is képesek, szabadon mozogni.

Úgy a Texasi, mint a Kaliforniai feszítők között eltérő zablatestekkel találkozunk. A különbségek a zabla testek középső részének íveltségében találjuk. Megfelelő íveltség nélkül

a ló klausztrófóbikus lesz és nem lesz képes könnyedséggel elfogadni a feszítőt. A megfelelő ív hiányát a szabadon mozgó feszítőszárak képesek kompenzálni.

Bármilyen feszítő zabláról is beszéljünk, száraiak hossza ne haladja meg a 12-16 cm-t. Bármilyen feszítő zabla, amely szárának hossza meghaladja a 20 cm-t., már a Kínzó eszköz kategóriába lép!

Érdemeljük ki a zabla használatának jogát!

Ennek érdekében először szüntessük meg a ló Ellenállási reflexét. Még az előtt, ami előtt bármilyen fémet is tennénk a szájába. A földön fejlesszük lovasemberi tudásunkat annak érdekében, hogy lerombolhassuk a ragadozó és a menekülő állatfaj közötti falat. Később sajátítsunk el olyan főbb lovaglási elveket, mint 1 szár használata a kontrolhoz, 2 szár a kommunikációhoz. Fejlesszünk ki független ülést, hogy a kezünket nyugodtan, külön-külön legyünk képesek használni testünktől és lábainktól.

A következőkben a lovas felelőségeit emelem ki. Mint oktató lovasember a megfelelő eredmények elérése érdekében fontosnak tartom az alábbiak figyelembe vételét és betartását! Valahányszor problémánk van lovunkkal, legelsősorban ellenőrizzük le magunkat, hogy mindent megfelelően tettünk-e meg kérésünk helyes teljesítése érdekében, ugyanis százból kilencvenkilencszer bennünk van a hiba! Aztán vizsgáljuk meg lovunkat is ugyanúgy belülről és kívülről egyaránt, fizikailag, mentálisan, és érzelmileg egyaránt. Ugyanis, ha lovunk valamit nem az elvárásainknak megfelelően hajt végre, ellenkezik, bockkol, vagy elragad minket, akkor ezzel – szegény – mindig próbál(na) valamit mondani nekünk! Minél magasabb fokon vagyunk képesek lovunkkal mentálisan és érzelmileg egy hullámhosszra kerülni, annál kevesebb fizikai formában megnyilvánuló problémával kerülünk szembe, ezért például, amikor az emberek többsége nagyobb zablára váltana, én egy kisebbre vagy kötőfékre váltok. Egy kis tanulás, tapasztalás, önvizsgálat sokat számít kettőnk – a ló és saját magam – jövője szempontjából. A zablák és használatuk komoly művészet. Sokan, többnyire csak a megfelelő zablát próbálják egy adott lóhoz és célhoz keresni és semmi több. Az én javaslatom egyszerűen, annyi: váljunk igazi és természetes lovasemberré! A megszerzett tudáson keresztül megtanulhatjuk, hogy melyik zablát, mikor használjuk, egyben az egész zabla história sokkal egyszerűbbé lesz. A lovas képes lesz az egész problémát sokkal inkább lova szemszögéből vizsgálni és meglátni. Ez pedig megfelelő lovas érzés elsajátításához juttathat. Segítségével, pedig lovunkkal mindig a legmegfelelőbbet tesszük majd.

(Pat Parelli cikke alapján)